

Компетенциите на медицинските сестри в променящото се съвременно общество

Едварт Лебикиан, Пенка Василева

Резюме: В предоставеният материал се разглеждат компетенциите, които трябва да придобият медицинските сестри във връзка с повишената образователно-квалификационна степен „Бакалавър“, която получават при завършването си. Очакванията на обществото към медицинския персонал се повишиха по отношение на качеството на здравните грижи. Предприеха се промени в здравната политика от всички страни в Европейския съюз. Целта е да се достигне високо ниво на човешкото здраве, като усилията се насочват върху профилактиката на заболяванията.

Ключови думи: човешко здраве, компетенции, здравни грижи, профилактика.

ВЪВЕДЕНИЕ

Професията на медицинската сестра е да осигурява здравни грижи в системата на здравеопазването. Пациентите вече не се пасивни получатели на медицински услуги. Те изискват все повече по отношение на качеството на здравните грижи.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Новите обществени взаимоотношения доведоха до социални икономически и политически промени. Социалните ценности претърпяха основни промени с по-важното значение на правата и автономността на индивида. Нивото на образованието в по-голямата част от населението на Европа се повиши. То е вече добре образовано да разбере и оцени грижите и лечението, които им се предлагат. Тяхното познание по здравните въпроси основно се дължи на разширението и лесния достъп до медиите. Това повлиява на начина по който се подхожда към пациента и изисква от сестринския персонал да обръща особено внимание на подхода към него. Очакванията на обществото към медицинския персонал, респективно към медицинските сестри се повиши. Пациентите вече не се смятат за пасивни получатели на услуги. Те изискват повече по отношение на качеството на грижите и вече не приемат безусловно решенията и действията на здравните професионалисти. Все повече се обръща внимание и на цената на здравните грижи. Промените в обществото настъпиха и поради промяна в населението във възрастово отношение. В момента в Европа се наблюдават основни демографски промени: продължителността на живота е висока, детската смъртност е ниска, което означава, че в бъдеще възрастните хора ще формират по-голямата част от населението за сметка на младите хора. Възрастните хора над 65 години страдат от увреждания и намалени способности. Броят на хората от тази група се увеличава, затова проблемът може само да се влоши. Всичко това наложи промени в здравния сектор. Предприеха се промени в здравната политика от всички страни от Европейския съюз. Целта е да се достигне високо ниво на човешкото здраве, профилактиката на заболяванията и борбата с наркотиците. Тези промени дадоха отражение във връзката мед.сестра- пациент. Сестринските грижи трябва да се фокусират в установяване на система от грижи, чрез които най-добре да се посрещнат нуждите на пациентите с хронични и социално-значими заболявания. Задача на мед.сестра е и възстановяване на независимостта на пациента, колкото е възможно. Европа се сблъсква не само с възвръщане на болести като туберкулозата, но също и с нови актуални заболявания като СПИН. В бъдеще трябва да се обръща особено внимание и на работещото население, което трябва да носи тежкото икономическо бреме, поради големия брой възрастни хора. Трябва да се обръща внимание и грижи към децата със специфични проблеми. Грижите за тези хора, техните семейства и близките им ще наложи едно от най-големите

предизвикателства към сестринския персонал, който е отговорен за повечето от необходимите грижи, особено по отношение на превенцията. Сестринския персонал също трябва да посрещне проблемите, възниквали от социалното неравенство, безработицата, бездомните и др. Следователно сестринските грижи трябва да се концентрират върху подкрепа, обучение съветване и координиране на здравни услуги, насърчаващи самопомощ, като в същото време продължават да осигуряват директни грижи, където са необходими. Професията на медицинската сестра е основно да осигурява услуги в системата на здравеопазването, на базата на концепцията за първичните здравни грижи. Всички тези изисквания към професията на мед.сестра са отразени в квалификационната характеристика на специалност „медицинска сестра“ с образователно квалификационна степен „Бакалавър“. Обучението се извършва по съответните програми и формира положителна нагласа към бъдещата професия, създавайки предпоставки за активна, отговорна и относително самостоятелна работа. Нивото на обучение отговаря на съвременните изисквания за адекватно осигуряване на качествени здравни грижи. Целта на обучението е да се изгради съчетание от знания, умения и отношения, които студентът трябва да придобие в хода на учебния процес. Те се формират в различни дисциплини и се оценяват на различни етапи. При упражняване на професията си медицинската сестра трябва да добие следните компетенции:

- да предпазва, поддържа, възтановява и подобрява здравето на лицата и независимостта на виталните им функции, като се съобразява с индивидуалните им особености.
- да идентифицира здравните потребности, физическите, умствените, социалните и културни рискове за здравето. Да осъществява сестринска диагностика.
- да определя и оценява наличните човешки и други ресурси за справяне с нуждите на пациента и борба с рисковете за здравето.
- да осъществява здравно-медицински / общи и специални / грижи.
- да упражнява сестринство, основано на традициите в сестринската професия.
- да работи по медико-биологичните, социалните и социално-правните проблеми на личността и семейството.
- да осъществява добра комуникация с пациента и близките му, да изгражда етични взаимоотношения и да има цялостен поглед върху проблемите му.
- да осигурява безпристрастни сестрински грижи за болни с различно обществено, социално и материално положение, с различни религиозни убеждения, етническа и политическа принадлежност.
- да осигурява качествени сестрински грижи като планира, организира, изпълнява, оценява и документира сестринските грижи.
- да осъществява промотивни здравни грижи.
- да обучава и образова индивида, семейството и обществото.
- да познава особеностите на физическото и психическото развитие на децата и детската патология.
- да работи ефективно като партньор в мултидисциплинарен екип.
- да провежда предписани медицински изследвания и лечение.
- да съдейства за укрепването, адаптирането и възвръщането на лицата в семейството и социалната среда.
- да полага грижи за пациенти в терминален стадий за достоен завършек на живота им.
- да разработва научни проекти и провежда сестринска научна работа.
- да прилага резултатите от научните изследвания.
- да търси възможност за професионално развитие в рамките на непрекъснато обучение.
- да използва ефективно новите информационни и комуникационни технологии.

- да притежава знания за планиране и организиране на здравните грижи и участва в управлението на финансирането им.
- да познава социалното и здравно законодателство на страната.
- да участва при вземането на решения в законовите политически рамки на професията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Всички тези компетенции позволяват на медицинските сестри да приемат отговорността за планиране, управление, осигуряване и оценка на сестринските грижи. В тяхната област на компетенции, те са самостоятелни практикуващи, отговорни за грижите, които осигуряват. Приемайки тези нови предизвикателства на времето те ще се превърнат в мед.сестри от нов тип - „ боецът на предната линия за здраве за всички”

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Квалификационна характеристика на медицинската сестра, факултет „Обществено здраве” на РУ
- [2] Наредба за ЕДИ, приета с постановление № 207 на МС от 1988 год.

За контакти:

Гл. ас. Едварт Лебикян, факултет „Обществено здраве” на РУ, тел. 082843568, e-mail: edilebikyap@abv.bg

Гл. ас. Пенка Василева, факултет „Обществено здраве” на РУ, тел.082846442, e-mail:pepi_sunshine@abv.bg

Докладът е рецензиран.